

BARCZA BARNA

RENDAHGYÓ ELMÉLKEDÉSEK (JÓ-SZÁNDÉKÚ TÉVEDÉSEINK)

Azt gondoltuk, hogy a dolgok teljességgel érthetőek
Beleestünk a félműveltek hibájába, amikor ki nem mondott kutatási alapelvvé tettük: a dolgok teljességgel érthetőek. Fölénnyel, vagy csupán magabiztossággal képviseltük a felfedezett igazságot, de mindkettő kiölte belőlünk az alázatot, a keresők gyermeteg tapogatózását.

Beleestünk az általunk elítélt rossz apologéták hibájába, akiknek mindenre kész receptjük volt, és mosolyogva tállaltak bizonyosságaikat, és e mosoly néhány százaléka a leereszkedő, a másikat eltűrő fölény jele volt. Most már irtózom az örökké mosolygó kirakatbaba póztól.

Nem akarok mindent tudó teológus lenni. Meg akarom mutatni embertársaimnak homályban tapogatózásaimat is. Uram, ha mindent megértenék, talán már nem is keresnélek többé Téged!

Elsősorban logikai érveléssel és nem szeretettel próbáltunk segíteni

Mások megnyerésénél elsőbbséget biztosítottunk a logikai érvelésnek a személyes emberi szeretetkapcsolatok rovására, s emiatt előtűnt türelmetlen célratörésünk. Michel Quoist írja: „A vitában gondolj mindig a másikra. Ha lerombolod az érvelésit, ha felborítod a gondolatmenetét, gondold végig azt, hogy tíz közül kilenc esetben megsérted ugyanakkor az embert is, aki azt felépítette. Nyertélt Nem?” /Így élni jó.p.151./ Magunk között „fejre-állításnak” neveztük a másiknak ily módon történő teljes elbizonytalanítását. Loyolai Szent Ignác mondja: „Ha valakit meg akarsz nyerni, először győzd meg szeretetedről.”

Időgazdálkodásunk szorosságában nem marad időnk arra, hogy a „másikat” emberi módon közelítsük meg, hogy átvegyük gondolkodását, bajait, problémáit és a szerető testvér felajánlott szolgálatával tegyünk kísérletet a kibontakozás irányába. Energiánkat elsősorban nem a magabiztosokra, nem rendszerük szilárd bástyáit tartókra kell pazarolnunk, hanem a keresőkre, az elszámított és elhibázott rendszerek romhalmazain ülőkre, a bizonytalanságban tapogatózóokra.

A magabiztosokra kénytelenek vagyunk a logika kérlelhetetlen pörölycsapásait mérni, s közben ember legyen a talpán, aki hű tud maradni a benne lévő szeretethez. „Animal rationale” – voltunkat háttérbe kell szorítanunk az emberi kapcsolatkeresésnél is. Először erőtlenségünkben kell megmutatkoznunk, mint Urunk is tette.

Kell tudnunk kicsivé, szolgálává válnunk, hogy

hamisítatlan szeretetünk megteremtse azt a légkört, amiben már bármi elmondható. Mintha be nem vallott módszerünk lenne az emberek intellektuális megközelítése és megnyerése. Nem kellene tudatosan törekednünk arra, hogy mielőtt dialógus partnerünk felismerné logikánk neki fájó metsző kését, előbb megismerné szívünket? De sok embert elvesztettem azért, hogy a vita hevében – bizonyára tudattalanul - harci állásba képzeltem magam, ahonnan figyelmem csak az ellenérvek összefűzésére összpontosítottam. Ha kifinomulna lelkiségem, ha szeretettől plasztikussá válna egyéniségem, akkor nem esnék bele ebbe a hibába. Keresztes Szent Jánosnál

olvasom: „Bármilyen magas színvonalú legyen a tanítás, bármilyen ragyogó az ékesszólás, s bármilyen felséges a stílus, melybe öltöztetve van, rendes körülmények között nem lesz több hatékonysága, mint amennyi a lelkiség abban, aki előadja.” /Lobogó Isten-szeretet/ Természetesen szükségük van az embereknek értelmi jellegű eligazodásokra, ma különösen sokban van értelmi homály és kín a látás irányában, mégis először a hozzá hasonlóan kínlódó, vergődő embert szeretné bennem felismerni. Istennek is előbb emberré kellett válnia, le kellett szállnia ember-sorsunk kiszolgáltatottságába, hogy komolyan vegyük szavát, hogy ne kívülről és felülről jött utasításnak tekintsük, hanem egyetlen kiútnak létünk zsákutcájából.

Rohanva csak a felszínen tudtunk maradni

Rohanásból adódó felszíniesség, tipizálódás. A kor gyermekei vagyunk az életritmus veszélyessé vált felgyorsulásában is, és az ebből származó betegségben is. „A mai ember általánossá lett rohanása még kevésbé kedvez a vallásos érzékenységnek, mint a tegnapi emberé” - mondja Montini bíboros.

Az „Élet és Irodalom” hasábjain pedig Csák Gyula felteszi a kérdést: „Miért lehet veszélyes az életritmus napjainkban tapasztalt hallatlan felgyorsulása? Mindenekelőtt azért, mert – kellő óvintézkedés híján - üresebbé, tartalmatlanabbá válhat az élet, miközben nagy csomó hamis tudat plántálódik az emberbe éppen arról, hogy milyen gazdag és sokszínű életet él.” /1966.III.26. Veszélyes tempó/ Az ebből adódó felszíniességről pedig ezeket mondja ugyanó: „Megnézik némelyek a televízióban a Shakespeare-drámát, meg az elébe biggyesztett magyarázatot, s azt hiszik: ismerik és értik Shakespeare leglelkét. Elolvasnak néhány cikket a képzőművészetről, s már dobálóznak a fogalmakkal, ítéleznek, bírálgatnak, ahogy szakértőkhöz illik.

Félreértik sokan a jelszót, hogy a kultúra is legyen a népé; összekeverik a lehetőséget a valósággal. Azt hiszik: mert joguk van a kultúrához, egyszersmind birtokosai is lettek - miáltal becsapják önmagukat. Bizony sokan kérkednek és visszaélnék a helyzettel,

hamis tudásukkal - miáltal becsapnak másokat is.” Mi nem vagyunk ilyenek? Nálunk talán „nyüzsgésnek” nevezik azt a fajta korbetegséget. Elolvasunk egy könyvet, részt veszünk néhány csoport-foglalkozáson, ha ügyesek vagyunk, akkor hamar átvesszük speciális „szent zsargonunkat”, s máris dobálózunk a másokban kikristályosodott és leülepedett fogalmakkal, szavakkal, tételekkel. Ez önmagában nem volna baj, ha a szavak mögött ajtók tárulnának, mélységek nyílnának. Ahogy Tolnay Klári válaszolt a riporternak: „csak néhány szót tudok mondani, de mögötte világok vannak, vízesések és szakadékok, északi sark és Egyenlítő” /Ki nekem Jézus Krisztus?/. A mi rohanva, átélmélkedés és megemésztés nélkül átvett szavaink mögött azonban alig van több, mint maga a pusztaság szó. Így e szavak mások lelkében sem fognak ajtókat tárni, titokzatos mélységeket izgalmas felfedezéssel megmutatni. Típus-szobrokat gyártunk tömegtermeléssel.

Az egyetlen műről gipszmásolatokat készítünk. És még azt akarjuk, hogy szavunk hatékony legyen, hogy megrendülést és csodálatot ébresszen. Nem tudjuk, hogy a személyiség titka az egyetlenség? Elmulasztottunk egyedíteni. Nem tudunk, nem merünk, vagy nem akarunk egyéniséggé válni? Részben magunk nem váltunk egyéniséggé, részben a kapott „anyagot”, információt nem asszimiláltuk magunkban egyedivé. Az egyetlen Krisztusnak van egy, csak rám eső vetülete, és közös „vetületünkön” meg kell születnie annak a Krisztus-élménynek, amit csak én adhatok a világnak, csak én mutathatok meg az embereknek.

E találkozáshoz mások adhatnak remek szempontokat, szemnyitogató meglátásokat, de a találkozóra nem küldhetek mást magam helyett, vagy nem érhetem be mások elmondott találkozásaiival: Krisztus-élményeivel. Ugyebár egy nászéjszaka szereplői másokkal nem behelyettesíthetők?

Megkötözés - kötelékek

Mínta ez is ellene dolgozna bensőnk finomodásának. Amit értelmem helyesnek mond, akaratom megteszi, ha nem gyenge vagy bénult, és ha az érzelem kellőképpen motiválja. A külső személyhez /vagy személyekhez/ fűződő kötelék azt jelenti, hogy bénultság idején külső erővel toloncoltatom magam.

De akkor vajon és vagyok-e még, aki haladok? Ha már annyira elszakadtam tőled, Uram, hogy szemrehányó tekinteted nem bánt, visszahívó szavad nem üti meg a szívem, akkor nem embergyalázás a kötélen vonzólás?! Ugye, Te sose gázolsz bele személyiségembe ilyen durván? A kötözökkel szemben nem a költőnek van igaza, amikor azt mondja:

„S poklok felé visz bár az utunk,

Ő int, s visszafutunk..
Fölemelt és vérem lemosta,
Szívem visszahozta.
Sebeimre áldóan szedett
Balzsamos füveket."
(Ady: Az uraknak Ura)

A személyes visszatalálás helyett a kötelék nem tesz fásulttá, beletörődötté, ingerültté? Nem veszem ki az Isten kezéből az utánam-járás, a rám-találás, a gyógyítás és hazavivés boldogító lehetőségét, ha én korszerű nylon biztosítókötéllel járom a veszélyes alpesi utakat? A megkötözés az előrelátó értelem és az edzett akarat dolga, a tékozló fiú hazatalálása pedig a szívé. Folyton döntenem kell, hisz ezt jelenti szabad embernek lenni, de Te személyes döntést és mögötte dobogó meleg szívet vársz tőlem, Uram.

Csak ez méltó Hozzád. Nem a pusztaság cselekedetek kellenek Neked, hanem a mögötte dobogó szerető szív. No, persze olyan szív, mely cselekedeteket hoz létre. De cselekedetek szív nélkül? - megcsúfolnak Téged. Valami olyan becsapás van mögötte, mint mikor erdőben elhullott rovar kitin-páncéljára találunk. Egy pillanatra olyan valódinak, olyan élőnek látszik, de megrúgva élettelenül gurul le a töltésről.

Uram, ments meg attól, hogy dresszírozó erkölcsstanárt lássak benned! Kérlelhetlenségedtől annyira megijednék, hogy nem is kíváncznék vissza Hozzád. Én Neked akarok tetszeni, Neked kedvedben járni. Mit érdekel mások nógatása!

Én már kinőttem abból a gyerekcipőből, amikor az ember még nem tudja, hogy csak Nálad van boldogság. Ha csak a megkötözött szentekkel tudsz mit kezdeni, velem nem, akkor minek jöttél közénk?! Ám én nagy bizonyossággal tudom, hogy engem - magamat megkötözni nem akarót – sem engedsz elveszni! Mit soroljam az okokat?

Egyszerűen tudom, hogy szeretsz. Nekem ez elég! Ezért én, az olykor kötetlenül széthulló vesszőnyaláb, Rád emelem bizakodó tekintetemet...Kérdésföltéveim úgy fogalmazódtak meg, hogy burkoltan a válasz is megtalálható bennük. Az én mai válaszaim. De a testvérek válaszaival szeretném kiigazítani. Kérem ezeket a kiigazításokat.

(1973. április)

SCHANDA BEA

INDIA – KOLLÉGIUMOK

A Bokor Közösség az 1970-es évek második fele óta támogatja a Cedric Prakash indiai jezsuita atya által kezdeményezett oktatási programot, az „Education Sponsorship Programme”-ot (ESP). Az első időben bizony még a törvényeket is megkerülve, „valutakijárással” juttattuk el adományainkat (lett